

методи та прийоми задля отримання високих результатів у навчанні дорослих.

Література

1. Батечко Н., Дурдас А. Аксіологічні аспекти освіти дорослих Франції / Освітологічний дискурс. –№ 1-2 (20-21), 2018, с. 219-232
2. Зязюн Л.І. Особливості самоосвіти дорослих освітній системі Франції / Педагогічний процес: теорія і практика (педагогіка, психологія). — К.: ЕКМО, Вип. 3, С.88-101.
3. Образование взрослых: цели и ценности / Под ред. Г.С.Сухобской, Е.А.Соколовской, Т.В.Шадринной. — СПб.: ИОВ РАО, 2002. — 188 с.
4. Сігаєва Л.Є. Розвиток освіти дорослих в Україні (друга половина ХХ ст. — початок ХХІ ст.) / За ред.. С.О. Сисоевої. — К.: АПН України, інститут пед., освіти і освіти дорослих, 2010., С. 90-101.

Загородня Алла Анатоліївна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

провідний науковий співробітник

відділу історії та філософії освіти

Інституту педагогіки НАПН України

ЗМІСТ І СТРУКТУРА ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФІЛЬНИХ КЛАСІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТРЕНДІВ РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Профільна освіта може мати позитивні результати при забезпеченні належних умов для її реалізації: визначена концепція, окреслено зміст і структуру освіти, її стандарт, забезпечена етапність нововведення, сприйняття суспільством такої організації навчання, створені фінансово-матеріальні умови тощо. Нині сучасна школа переходить до 12-річної освіти, що нанесло значний удар по старшим кла-

сам середньої загальноосвітньої школи й спричинило перебудову змісту й структури діяльності профільних класів.

У «Національній доктрині розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр.» профільне навчання трактується як один із шляхів забезпечення рівного доступу дітей до освіти [3].

Спираючись на дослідження деяких науковців (Н. Огурцова, Г. Бунтовської, І. Якиманської, Є. Певцова), Н. Шиян приходить до висновку, що диференційоване навчання охоплює сукупність форм і методів навчання, спрямованих на досягнення учнями певного освітнього рівня з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей [4].

Зміст профільного навчання ґрунтується на основі фуркації (розподіл учнів за рівнем освітньої підготовки, інтересами, потребами, здібностями і нахилами); варіативності й альтернативності (освітніх програм, технологій навчання і навчально-методичного забезпечення); наступності та неперервності (між допрофільною підготовкою і профільним навчанням, професійною підготовкою); гнучкості (змісту і форм організації профільного навчання, у тому числі дистанційного; забезпечення можливості зміни профілю); діагностико-прогностичної реалізованості (виявлення здібностей учнів для їх обґрунтованої орієнтації на профіль навчання) [1, с. 238].

З прийняттям Кабінетом Міністрів України в грудні 2016 р. «Концепції Нової Української школи» [2] відбулися реформаторські «нововведення», що стосуються перш за все використання запланованого навчального часу як виразника вікових особливостей старшокласників.

У Концепції представлено коментар щодо особливостей організації освітнього процесу, його змісту, структури. Відтак, його суттєвими ознаками є використання у процесі навчання методів, які вчать здійснювати самостійний вибір, пов'язувати вивчене з практичним життям, враховують індивідуальність учня. Перевага надається заняттям які націлені на розвиток самостійності учнів у застосуванні раніше вивченого завдяки виконанню під керівництвом вчителя завдань, вправ та питань із програми ЗНО, олімпіад, турнірів тощо.

Реалізація мети і завдань профільного навчання здійснюється на основі принципів, які обумовлені особистісно-орієнтованою, компетентнісною парадигмою освіти і виховання і відображають

специфіку профільного навчання на основі таких принципів, як от [1, с. 146]:

- *соціальної рівноваги* — передбачає узгодження трьох позицій: можливостей освітніх послуг, запитів ринку праці й соціальних очікувань випускників школи;
- *наступності й неперервності* — взаємозв'язок між допрофільною підготовкою, профільним навчанням та професійною підготовкою;
- *гнучкості* — забезпечення можливостей та умов для зміни профілю навчання, змісту і форм організації профільного навчання, у тому числі дистанційного, широкого вибору змісту навчальних програм та можливостей для його корекції;
- *варіативності* — багаторівневість навчальних планів, освітніх програм, змісту освіти, використанні різноманітних технологій, надання учням можливості вибору предметів (курсів), що вільно вивчаються, зміні видів діяльності, використанні інтегративного підходу у вивченні обов'язкових предметів;
- *діагностико-прогностичної реалізованості* — виявлення здібностей учнів для обґрунтованої орієнтації на профіль навчання та подальше професійне самовизначення;
- *диференціації* — забезпечення умов для добровільного вибору школярами профілю навчання, виходячи з їхніх пізнавальних інтересів, здібностей, досягнутих результатів навчання й професійних намірів;
- *індивідуалізації* — врахування індивідуальних особливостей особистості для досягнення поставленої мети, що слугує основою для здійснення особистісно орієнтованого навчання у профільній школі.

Зазначимо, що пропонується інноваційний формат системи оцінювання знань: оцінюватиметься не лише статичний зріз знань, а й динаміка навчального поступу (яка є індивідуальна для кожного) та здобуті вміння; ЗНО — перехід від кількісних показників до якісних, що дозволяє констатувати не міру здатності учня до відтворення певного об'єму інформації за час навчання у школі, а його здатність критично мислити, узагальнювати та робити на основі вивченого предмету (на базовому чи вищому рівні) логічні висновки (аналог GRE).

Таким чином, на основі проведеного дослідження нами було розглянуто ідеї оптимізації змісту та структури профільного навчання

старшокласників у контексті останніх освітніх новацій відповідно до вимог сучасності. Відтак, профільне навчання слід розглядати крізь призму врахування освітніх потреб, нахилів та здібностей учнів і створення умов для навчання старшокласників відповідно до їхнього професійного самовизначення, що забезпечується за рахунок змін у цілях, змісті та структурі організації навчання.

Література

1. Купшнір В. М. Профільне навчання в історії розвитку вітчизняної школи (друга половина XIX – XX ст.) : *монографія*. Умань: Видавець «Сочинський», 2016. — 409 с.
2. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібик Н. М. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с.
3. Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президента України від 25.06.2013 344/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
4. Шиян Н. І. Профільне навчання у школах сільської місцевості: теорія і практика / Н. І. Шиян. — Полтава : АСМІ, 2004. — 442 с.

Куліш Тетяна Іванівна,

*старший науковий співробітник
відділу історії та філософії освіти
Інституту педагогіки НАПН України,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник*

РЕФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСВІТИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ДОБУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку освіти зросли вимоги до якості початкової освіти, створюються умови для посилення практичної спрямованості навчання та творчого розвитку дитини. Особливу роль у навчальному процесі відведено рідній мові з огляду на її значущість для опанування знань з інших предметів і розвитку високоосвіченої та духовно багатой особистості.